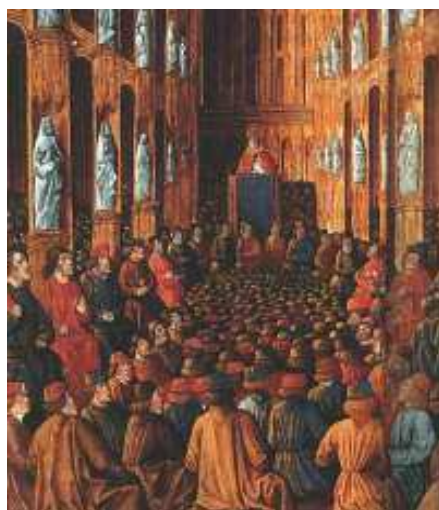

Templáři: Založení řádu templářských rytířů

I. křížová výprava

Byzantský císař Alexios I. Komnenos požádal roku 1095 papeže Urbana II., se kterým si již pět let diplomaticky dopisoval, o pomoc v boji proti muslimským bezvěrcům a osvobození svatých míst v Palestině. Alexios I. byl velmi schopný diplomat a jeho skutečné důvody byly zcela světského charakteru - byzantská vojska utrpěla řadu porážek, pomalu ztrácela vliv na Blízkém východě a od žádosti tedy očekával jen posílení vlastní moci.

Nicméně Urban II. volání východních křesťanů vyslechl a žádost byzantského císaře přednesl dne 27. listopadu 1095 na koncilu Clermontu. Jeho výzva ve jménu Krista, ve které přislíbil pomoc Boží a těm, co padnou, rozřešení a odpuštění hříchů, se setkala s fanatickým ohlasem, kdy dav vykřikoval „Bůh tomu chce“.

Jako první se ke Svaté zemi vydal neuspořádaný houf zfanatizovaných přívrženců demagogického mnicha Petra Poustevníka. Během své cesty napříč Evropou, přes Francii a Německo ke Konstantinopoli se kolem něj shromáždil dav čítající kolem 20 000 bojovníků. V Kolíně nad Rýnem se od hlavní skupiny oddělil rytířský předvoj vedený Gautierem Sans-Avoirem, avšak byl v Uhrách zadržen a odzbrojen uherským vojskem krále Kolomana, což vedlo ke střetnutí s Petrovou skupinou, po kterém zůstalo pobito kolem 4 000 maďarů. „Svaté vojsko“ dále pokračovalo pleněním a drancováním, čemuž neunikl ani Bělehrad, jež jeho obyvatelstvo ve strachu opustilo. Petrova skupina byla zastavena až byzantským vojskem v bitvě u Niše, ve které padlo na 5 000 stoupenců. Ke Konstantinopoli dorazilo vojsko zdecimované a vyhladovělé. Císař Alexios vojsko sice přivítal, ale utábořil jej na druhé straně Bosporu u města Kibotos, kde mělo čekat na zbytek křesťanských armád. Petrova armáda ale nechtěla dále čekat a vydala se sama na turecké území, kde byla pro svou neuspořádanost rozprášena u Xerigordonu a její zbytky v bitvě u Kibotosu.

Druhá vlna začala svou Křížovou výpravu již na území Evropy, kde, aby si zajistila prostředky na financování výpravy, páchala židovské pogromy. Velitel francouzské části Godefrey de Bouillon židy sice jen vydíral, ale velitel německé části, Emerich von Leisingen, nařídil vraždění. Podobně si počínaly i dvě skupiny z jižního Německa pod vedením kněží Volkmara a Gottschalka. Všechny tři německé armády nakonec nechal uherský král Koloman pobít.

Francouzská skupina, která byla v porovnání s německou výrazně civilizovanější a křesťanštější, se nicméně také dostala do konfliktu s byzantským obyvatelstvem a vojskem. Dorazila celkem v pěti armádách. První do Konstantinopole dorazil mladší syn francouzského krále Jindřicha I., Hugo de Vermandois, který se do Byzancie vydal po moři, ale většina jeho loďstva byla při bouři potopena. Druhá byla skupina Godefreye de Bouillon, ale odmítla složit lenní slib, na což císař reagoval zastavením přísunu zásob a později armádu Godefreyea rozprášil při jeho útoku na Konstantinopol. V čele normandského vojska, jež bylo ze všech nejlépe vyzbrojeno, dorazil kníže Bohemund de Tarent. S troskami původně největší armády, jež zbyly po střetnutí s byzantským vojskem, dorazil hrabě z Toulouse Raimond IV. a poslední dorazily skupiny vedené hrabětem Etiénem de Blois, vévodou Robertem Flanderským a vévodou Robertem Normandským.

Celkem čítalo křižácké vojsko asi 100 000 mužů, ale nemělo jednotné velení, protože se jednotliví velitelé odmítali podřídit. Přesto se podařilo postupně dobít měst Nikája, hlavní město tureckého sultanátu, Ikonie, Tarsus a Edessu, kde Balduin de Bouillon založil první křižácké hrabství. Ale křižáci byli sužováni vojsky sultána Kiliče Arslana a při obléhání Antiochie na přelomu let 1097 a 1098 byli vyhladovělí natolik, že museli jíst mrtvoly padlých nepřátel. Nakonec za pomoci zrady Antiochie padla, ale město bylo vzápětí obleženo vojskem atabega Körbugha. Byla-li pozice křižáckých obléhatelů na hranici snesitelnosti, byla v obleženém městě nesnesitelná. Nicméně s vypětím posledních sil se křižáci pokusili o poslední zoufalý pokus a 28. června 1098 provedli výpad, který dokázal nemožné, a Turci byli poraženi. Totálně zubožená a zdecimovaná armáda, která byla udržována při životě jen za pomoci téměř fanatické víry, postupně dobyla města Maarrat, Marqiy, Tortos, Tripolis, Bejrút, Sidon, Tyros, Akra, Hifa, Raml a Betlém, nicméně v mnohých bylo většinové křesťanské obyvatelstvo, jež se vzdávalo bez boje.

Před branami Jeruzaléma, vlivem ztrát i nejednotnosti individuálních cílů, stanulo již jen asi 15 000 obléhatelů. Nakonec však s vypětím posledních sil Jeruzalém, dne 15. června 1099, padl. Všechno obyvatelstvo bylo vyvražděno a s koleny máčejíci se v krvi přijímali křižáci první svaté přijímání ve svatém městě. Vládcem Jeruzaléma jako Advocatus Sancti Sepulchri byl zvolen Goderfoi de Bouillon.

Zřízení templářského řádu

O datu založení řádu se vedou dohady, ale nejčastěji se uvádí rok 1119 či 1120, čemuž dosvědčuje velkému přepadení poutníků o Velikonocích roku 1119, které bylo s největší pravděpodobností příčinou k založení řádu. Křižáků ale i „Křesťanů bylo ve městě tak málo, že by sotva zaplnili jednu z hlavních ulic.“[1] a král Jeruzaléma Balduin du Bourg zvaný Balduin II. templářský řád při jeho vzniku velmi podporoval, protože pro ochranu poutníků neměl sám sdostatek rytířů.

Prvních rytířů, kteří složili slib chudoby a ochrany poutníků, bylo osm: Hugo de Payns, Godefroy de Saint-Omer, Payen de Montdésir, Godeffroy Bisol, Archambaud de Saint-Agnan, Goudemar de Montbard, André de Montbard a Rossal. To to složení zůstalo neměnné až do roku 1125, kdy se k templářům připojil hrabě Hugoes de Champagne. V tomtéž roce byl Hugo de Payns zvolen prvním velmistrem řádu.

Údajně mělo devítičlenné složení řádu zůstat neměnné až do roku 1128, což se, ale vzhledem k oblíbenosti řádu a cestě šesti templářů v tomtéž roce do Evropy, zdá vysoce nepravděpodobné. Syrský kronikář Michael se ostatně udává počat templářů z tohoto roku na 30.

Templáři byli ihned od požehnání patriarchy Theokleta, Balduina II. a jeruzalémského arcibiskupa Garimonda, jež se dostalo zakladatelům řádu Hugovi de Payns a Godefroyi de Saint-Omer v roce 1119, ubytováni v křídle královského paláce Balduina, jež hraničilo s mešitou al-Aksá vystavěnou v letech 705-715. Palác stál v okrsku Haram ve východní části

Jeruzaléma, kde stál i skalní dóm, ze kterého křižáci udělali Chrám Páně[2]. Poté se král roku 1120 přestěhoval do nového paláce v blízkosti nedaleké Davidovy věže, přenechal templářům celou al-Aksu. Během následujících let templáři provedli na mešitě rozsáhlé úpravy, hlavní sál rozdělili na několik místností, přistavěli další budovy i sklepení, tzv. „Šalamounovy“ stáje. Al-Aksá totiž částečně stála na základech bývalého Šalamounova chrámu, což se i později promítlo do pozdějšího názvu - Chudé rytířstvo Kristovo od Šalamounova chrámu[3]. Do té doby se templáři nazývali Milicí chudých rytířů Kristových.

Označení templářů má svůj původ, alespoň dle Akkonského biskupa a kronikáře Jakoba de Vitry, v Chrámu Páně (Templum Domini) a nikoliv v chrámu Šalamounově (Templum Salomonici), jak je často tradováno:

„A protože neměli vlastního kostela či příbytku, ubytoval je král ve svém paláci v blízkosti Chrámu Páně. Opat a řeholní kanovníci chrámu jim darovali pro jejich potřeby kus země nedaleko paláce. Z tohoto důvodu byli pojmenováni templáři.“[4]

V počátečním období neměli vlastní řádové stanovy a proto se řídili augustinskou řeholí. Oděv nebyl nijak nařizován, a proto se civilním vzhledem nijak nelišili od ostatních křižáků. Hugo de Payns, velmistr řádu, nejméně potřikrát žádal Bernarda z Clairvaux, nejvýznamnějšího představitele křesťanství té doby a pozdějšího Svatého Bernarda, o sestavení templářských stanov. S podobnou žádostí oslovil Bernarda i papeže Honorio II. i patriarcha Etiénne de la Fierté, ale jejich snaha byla korunována úspěchem až v rámci cesty 6 templářů do Evropy v roce 1127, jež krom získání stanov byla podniknuta i za účelem získání papežského potvrzení řádu. Oficiálně byli Hugo de Payns, Godefroy de Saint-Omer, Payen de Montdesir, Goddefroy Bisol, Archambaud de Saint-Agnan a Rossal na své cestě do Říma vyslanci jeruzalémského krále Balduina II., avšak doprovázel je dopis sepsaný páterem Chrysostomem a adresovaný přímo Bernardovi:

„Balduin II., z milosti Ježíše Krista, král Jeruzaléma a kníže Antiochie, ctěnému otci Bernardovi, opatu v Clairvaux, s pozdravem a úctou.

Naši bratři, rytíři templu, které bůh povolal k obraně této země a které pozoruhodným způsobem chránil, žádají apoštolské potvrzení, stejně jako pevných řádových pravidel. Za tímto účelem jsme vyslali Andrého a Gundomara, kteří vynikají svými válečnými činy i ušlechtilou krví, aby u papeže vyprosili potvrzení jejich řádu a snažili se od něj obdržet podporu a pomoc proti nepřítelům víry, kteří se sjednotili, aby nás vypudili a naši vládu svrhli. Dobře věduce, jakou váhu má Vaše přímluva u Boha, jeho zástupce a ostatních pravověrných knížat Evropy, svěřujeme Vaší obezřetnosti tuto dvojitou misi, jejíž úspěch by nám byl velmi milý. Založte pravidla templářů tak, aby se neodrželi vzdáleni od hluku a ruchu války a zůstali užitečným pomocným oddílem křesťanských knížat. Jednejte tak, abychom se s pomocí Boží dožili šťastného konce této věci.

Modlete se za nás k Bohu. Budiž Vám dopřáno jeho svaté ochrany.“[5]

Zápis z koncilu v Troyes ze dne 13. ledna 1128 dále uvádí:

„Z úst jmenovaného mistra, bratra Huga de Payns, jsme slyšeli stavbu a členění rytířského řádu a s vědomím naší malé znalosti jsme schválili to, co se nám zdálo výhodné, a odmítli to, co se nám zdálo nerozumné. To, co jsme na tomto koncilu nemohli přednést a poradit, jsme nechali vůli Svatého otce Honorio II. a vůli šlechtetného patriarchy Jeruzaléma Etiénne de la Ferté, jemuž jsou záležitosti Orientu dobře známé.“[6]

Pochybnosti o smyslu i legitimitě rytířského řádu vyvrátil Bernard ve svém traktátu Chvála novému rytířstvu[7], který se stal významným dokumentem pro všechny pozdější rytířské řády. Uvádím z něj nejdůležitější pasáže:

„Kritika světského rytířstva.

Jaká to, vy rytíři, nepochopitelná mýlka, nevhodné šílenství, způsobuje, že vydáváte tolik námahy a peněz na válku a sklízíte pouze plody smrti a ztracení? Pancéřujete své koně hedvábím, zakrýváte svá brnění různými vlajíciými šerpami, ověšujete svá kopí a svá sedla

šperky zlatem, stříbrem a drahými kameny zdobíte své uzdy a třmeny a takto pompézně vystrojeni máte drzé bláznovství nebo otřesnou lehkomyšlnost táhnout na smrt. Jsou to vojenská značení, nebo ženské šperky? Věříte, že meč nepřítele se má na pozoru před zlatem, ušetří medailóny nebo nedokáže rozetnout hedvábí? Dlouhá zkušenost vás musela naučit rozeznávat, že především tři ctnosti jsou pro válečníka nezbytné. Odvážný a aktivní voják musí být obezřetný aby nebyl překvapen, musí být lehký v pohybu a rychlý v úderu. Vy však máte dlouhé vlasy a ošetřujete je jako ženy vaše nohy zůstávají viset v záhybech vašich dlouhých, táhnoucích se košil a své jemné, pěstěné ruce skrýváte v širokých rukávech, které vlají ve větru. Co však především zatěžuje svědomí válečníka je povrchnost a pomíjivost motivů, které jej vedou do tak nebezpečné války. U vás doopravdy neexistuje žádný spor a žádná válka, která by byla vyvolána jinou příčinou, než návaem nerozumného vzteku, ješitné tužby po slávě nebo ctižádostí vlastnit pozemské statky Vraždí-li nebo zemře-li člověk pro tyto cíle, není jeho duše v bezpečí.

Proč má rytíř templu právo zabíjet a jak umí zemřít.

Rytíř Krista zabíjí v plném vědomí a umírá klidný. Smrtí získává svou spásu, zabíjením pracuje pro Krista. Dojít smrti nebo smrt pro Krista rozdávat není zločinné, nýbrž zasluhuje velkou slávu. Samozřejmě by člověk neměl, stejně tak jako jiné lidi, zabíjet ani pohany, kdyby existoval jiný prostředek, jak se postavit jejich vpádům a zabránit jim, aby utiskovali věřící. Za současného stavu je ale lepší je zabít, než nechat hříšníky mávat bičem nad hlavami spravedlivých a spravedlivé ponechat v nebezpečí, že budou sami také konat bezpráví. Takže jak? Kdyby křesťanovi nebylo nikdy dovoleno bít mečem, doporučil by pak předchůdce Krista vojákům, aby se spokojili se svým žoldem? Nezakázal by jim spíše jejich válečné řemeslo? Tak to ale není. Naopak. Nosit zbraň je alespoň těm povoleno, kteří dostali své pověření shůry a neznají žádného dokonalejšího života. Ptám se vás, existují způsobější než tito křesťané, kterých silná paže drží Sion, naši pevnost, kteří ji pro nás brání a starají se o to, aby narušitelé Božího zákona byli zahráni a svatý národ, ochránce pravdy k ní měl bezpečný přístup? Jen ať rozpraší, jak je jejich právo, ty pohany kteří chtějí válku, ať odstraní ty kteří nás matou, ať vytláčí z města Páně ty, kteří sní o tom, že oloupí křesťanský lid o bohatství Jeruzaléma, že poskvrní posvátná místa a zmocní se svátosti Boží.

Život rytířů Kristových - napomenutí.

Abych dal našim rytířům, kteří bojují ne pro Boha, nýbrž pro ďábla, příklad k následování, nebo spíše abych způsobil zmatení v jejich řadách, popíši nyní krátce život rytířů Kristových, jejich chování ve válce a v jejich domech. Chci, aby rozdíl mezi světskými vojáky a válečníky Boha byl zřetelně rozpoznatelný. Především u nich vládne kázeň. Neopovrhují poslušností. Na rozkaz Nejvyššího přicházejí a odcházejí, odívají se do roucha, které jim dá, a od nikoho jiného než od něj neočekávají šat a stravu. Jak v jídle, tak i v šatu se vyhýbají přebytku, svoji pozornost zaměřují na potřebné. Je to společný život, vedený v pokoji a s mírou, bez žen a dětí. Aby dosáhli nebeské dokonalosti, žijí všichni v jednom domě, bez osobního vlastnictví, bdí nad tím, aby mezi nimi vládl stejný duch, neboť pokoj spojuje. Toto společenství má tak říkajíc jen jedno srdce a jednu duši, každý jednotlivec, dalek volání svých vlastních tužeb, pospíchá, aby vyhověl Nejvyššímu. Nikdy nejsou zahálčiví, nikdy nepřicházejí a neodcházejí z čisté zvědavosti. Když nejsou v poli, což se stává jen zřídka, nechtějí jíst svůj chléb, aniž by si jej zasloužili, štepují svůj potrhaný šat, opravují zbraně, nahrazují opotřebované díly a uvádějí do pořádku ty, které v pořádku nebyly, Vůle mistra a potřeby společenství řídí jejich činy. Mezi nimi neexistuje upřednostňování osob, posuzuje se podle zásluh, ne podle urozenosti. Ctí se navzájem a jeden nese břemeno druhého, aby naplnili Kristův zákon. Nikdy nezůstane urážlivé slovo, zbytečný čin, neumírněný smích nebo sebemenší reptání bez potrestání. Opovrhují hrou v šach a všemi ostatními hrami, stejně tak i štvanicí, a nebaví se ani sokolnictvím, kterému mnoho jiných tolik holduje. Herci, jasnovidci, žongléři, hloupé písně a divadelní hry jsou v jejich očích marnivostmi a hloupostmi, kterým se vyhýbají a

kterými pohrdají. Nosí krátké vlasy neboť vědí, že podle slov apoštola je pro muže pěstění vlasů potupným. Nečešou se a koupají se jen zřídka. Proto jsou zanedbaní, rozčuchaní, černí od prachu, jejich kůže je spálená sluncem a bronzová téměř jako jejich brnění. Když ale uhodí hodina války obrní se vnitřně vírou a vně železem, ne pozlátkem. Chtějí se ozbrojit, ne vyšňorit. Nepříteli chtějí nahnat hrůzu, a ne vzbudit jeho žádostivost. Snaží se o získání rychlých koní, a ne o jejich zdobení všemi barvami. Táhnou-li do bitvy pak ne pro parádu, usilují o vítězství a ne o slávu, chtějí být obávaní, a ne obdivovaní. Poté se postaví, seřadí, bez zmatku a nešikovnosti, bez lehkomyšlného spěchu, vytvoří bojový útvar, tak jak to stojí popsáno našimi otci, jako synové Izraele, kteří v pokoji táhnou do války. Dojde-li ale k boji, zmizí jejich mírnost, vrhají se na protivníka jako na stádo ovcí, nic je nezadrží, ani jejich malý počet, ani strach z barbarství a divokostí bezpočetných nepřátel. Zajisté vědí, že člověk nemá své síly přeceňovat, ale doufají, že pomoc boží přinese jejich zástupům vítězství, přesto mají často, dá se říci pořad, tu zkušenost, že jeden z nich dokáže zahnat tisíc nepřátel na útěk a dva dva tisíce. Tak jsou tito muži, díky zvláštnímu spojení, mírnější než ovce a strašnější než lvi. Nevím, zdali mají býti nazýváni mnichy či rytíři. Považuji za správné dát jim obě jména současně, neboť jim nechybí ani mírnost mnicha, ani odvaha vojáka...

Život je užitečný, vítězství slavné, ale svatá smrt je zdaleka nejpřednější...

Ó jaká jistota v životě, když je svědomí čisté. Jaká jistota v životě, když člověk smrt nejen bez obav očekává, nýbrž po ní touží jako po štěstí a oddá se jí s pokorou.“[8]

Skupina templářských rytířů se v další cestě rozdělila, aby mohla řád propagovat po celé Evropě a přijímat další členy. Mnozí z těch, kteří se nezúčastnili křížové výpravy, si chtěli zakoupit Boží milost a peněžním či nemovitým darem templářskému řádu a obrovské dary jež templáři na této cestě obdrželi, daly základ budoucímu bohatství řádu.

Evropská mise templářů se skončila návratem do Jeruzaléma v roce 1129 a již v listopadu se nově zformovaný řád zúčastnil Balduinova tažení na Damašek, ale templáři v něm utrpěli značné ztráty.

Dle závěrů z Troyeského koncilu jeruzalémský patriarcha Etiéne de la Ferté doplnil v tomto období až do své smrti v roce 1130 stanovy řádu o dalších 24 bodů.

Dne 24. května 1136 (1137?) zemřel zakladatel a první velmistr řádu Hugo de Payns a na jeho místo byl zvolen Robert de Craon.

Další událostí, jež určila budoucí význam a charakter templářského řádu, byla bula papeže Inocence II. Omne datum optimum ze dne 29. března 1139, kterou templářský řád spadl do přímé papežovy podřízenosti. (Řád johanitů byl podřízen přímo papeži již od roku 1113.) Z dalších změn bylo důležité přičlenění kaplanů, čímž mohl řád zřizovat vlastní kaple a vést mše; osvobození od placení desátků i možnost desátky vybírat, ovšem se souhlasem biskupa. Inocenc II. vydal dne 9. února 1143 další bulu Milites Templi, jež dovozovala templářským kaplanům vést mše v oblastech, nad kterými byl vynesena interdikt (zákaz provádění bohoslužeb pro jednotlivce i celé oblasti za církevní prohřešky jeho obyvatel). Nástupce Inocence II., papež Celestin II., tuto pravomoc dokonce rozšířil tak, že vyjmul templáře a jejich vazaly z interdiktního práva biskupů. Papež Evžen III. dále bulou Militia Dei, ze dne 7. dubna 1145, templářům povolil vlastnit kostely a hřbitovy a tím se mohlo templářských mší zúčastnit i široká veřejnost.

II. křížová výprava

O nové křížácké výpravě se papež Evžen III. pokoušel přesvědčit francouzskou šlechtu již koncem roku 1145, ale dokázal to až, tou dobou již pětadevadesátiletý, Bernard z Clairvaux na shromáždění ve Vézelay dne 31. března 1146. Podobný úspěch měl i při jednání s německým králem Konrádem III. von Hohenstaufen a tak na podzim roku 1147 dorazily ke Konstantinopoli armáda Ludvíka VII., jež mohla být vyslána jen za pomoci obrovské půjčky od templářů, a armáda Konráda III., avšak pro vzájemnou rivalitu se nespojily, ba naopak se německá armáda rozdělila na dvě části a byla záhy na to rozdrčena Turky. Ludvík se společně

s jízdou rozhodl část cesty uskutečnit lodí, na kterých již nebylo dostatek místa i pro pěchotu, jež tak zůstala bez ochrany jízdy a byla brzy na to zmasakrována. K Jeruzalému dorazily jen malé zbytky spojených armád, ale pro pýchu obou králů i nezkušenost mladého Jeruzalémského krále Balduina III., byl napaden Damašek, který do té doby stál na straně křesťanů v boji proti společnému nepříteli spojených emirátů Mosulu a Alepa a Egyptskému kalifátu. Damašek se pro tuto zradu spojil se svými bývalými nepřáteli a II. křížová výprava skončila velmi záhy v červenci 1148 a to totálním neúspěchem.

Krátce poté, 13. ledna 1149 umírá druhý velmistr řádu, Robert de Craon.

[1] Balduin I. Cit. dle Sterneck, s. 28.

[2] Templum Domini.

[3] Pauperes commilitones Christi templique Salomonici.

[4] Jakob de Vitry, Historia orientalis sive Hierosolymitana. Cit dle Sterneck, s. 33.

[5] Cit dle Sterneck, s. 34-35.

[6] Cit tamtéž, s. 35.

[7] De laude novae militiae.

[8] Chvála novému rytířstvu. Cit. dle Sterneck, s. 37-40.

Templáři: Struktura, stanovy a symboly templářského řádu

Tato část volně navazuje na problematiku založení řádu templářských rytířů a probírá uspořádání, stanovy a povinnosti členů templářského řádu.

Struktura řádu

Členové (bratři) templářského řádu se členili na tři základní kategorie:

Bratry rytíře[1] jež plnili základní bojovné povinnosti templářů a ochraňovali poutníky.

Zpočátku byli mezi rytíře přijímáni jen členové vysoké šlechty, ale později se, vlivem vysoké úmrtnosti této vrstvy, toto pravidlo často porušovalo. Jen rytíři mohli zastávat nejvyšší templářské funkce. K dispozici měli tři koně a jednoho podkoního.

Bratry sloužící[2] jež se dále dělili na

bratry seržanty[3], kteří měli stejnou výzbroj jako rytíři, taktéž jednoho zbrojnoše, ale jen jednoho koně. Poddůstojnickou hodnost mezi nimi měli vlajkonoši, kteří veleli zbrojnošům a podkoním; podmaršálové jež se starali o výzbroj a velitelé, kteří za nepřítomnosti některého z rytířů spravovali sídelní opevnění.

Dále na bratry zbrojnoše[4] pěšáky, doprovázející rytíře a seržanty.

A bratry řemeslníky[5] vykonávající řemeslnické a odborné úkoly, např. kováři, zbrojaři, ševci, ale i kuchaři, kteří měli vedle podkovářů vyšší privilegia než ostatní řemeslníci a k dispozici i dva koně.

Kaplany[6], jež byli součástí řádu až od buly Inocence II. Omne datum optimum, kdy byli povinni velmistru skládat doživotní slib poslušnosti a templáři se mohli zpovídat jen řádovým kněží.

Později bylo do řádu začleněno i turcopolieři, lehká jízda složená z příslušníků místního obyvatelstva a jejich velitel, turcopole, byl podřízen přímo velmistru či senešalu.

Mimo tyto čtyři třídy stáli sloužící, posluhovači a nevolníci vykonávající pomocné a hospodářské práce. Neměli sice práva řádových bratrů, ale vztahovaly se na ně všechna templářská privilegia.

Hodnosti

Nejvyšším představeným řádu byl velmistr[7], jež měl šlechtickou hodnost knížete a musel tedy být vysoce urozeného původu. Byl vrchním vojenským velitelem, předsedal válečné radě, ale byl i nejvyšším církevním hodnostářem a stál v čele řádové kapituly. Jeho jediným nadřízeným byl papež, přesto však nemohl jednat svévolně a při určitých významných krocích, jako bylo vyhlášení války, uzavření míru či pohyby majetku, musel požádat o souhlas řádovou kapitulu.

K dispozici mu byli čtyři koně a jeho doprovod tvořili dva rytíři, kaplan, seržant, turcopolier, tlumočnick, podkovář, kuchař a dva zbrojnoši.

Volbu nového velmistra určovala ne zrovna jednoduše bula *Omne datum optimum*: kapitula jmenovala jednoho rytíře velkokomturem, který jmenoval volebního komtura a jednoho spoluvoliče. Ti dále jmenovali po jednom voliči, všichni čtyři dále další čtyři voliče, kteří určili poslední čtyři voliče. Toto kolegium dvanácti rytířů vedeno Svatým duchem a doplněno knězem, jež symbolicky zastupoval Ježíše, pak zvolilo velmistra.

Senešal[8], zástupce velmistra, měl k dispozici jednoho rytíže, kaplana, tlumočnicka, turcopoliera a dva zbrojnoše.

Maršál[9] byl vrchní velitel ozbrojených složek a vojenským správcem, člen hlavního štábu a válečné rady. Pod jeho zodpovědnost spadala všechna výzbroj a koně. V jednotlivých provinciích byl zastupován provinčním maršálem. Jeho doprovod byl stejný jako u senešala.

V provinciích byli nejvyššími hodnostáři komtuři[10], též nazývaní velkopreceptoři, velkokomandéři, velkopřevoři či mistři. Jejich družina byla shodná jako u senešala a maršála. V nepřítomnosti byli zastupováni tzv. domácími komtury.

Zvláštní postavení měl komtur Království jeruzalémského, jež se staral o veškerý řádový majetek, spravoval Jeruzalémskou provincii a staral se o ubytování členů řádu; a komtur města Jeruzaléma mezi jehož povinnosti patřila ochrana poutníků, starost o jejich stravu a koně, ale i strážení ostatků Kristova kříže.

Převoři či též bailiové, přímí podřízení komturů, spravovali části provincií zvané převorství či bailie.

Preceptoři byli správci jednotlivých sídel.

Symbyly řádu

Nejnámějším symbolem templářů je červený kříž, jež řádu udělil papež Eugen III. dne 27. dubna 1146. O významu symbolu se nedochovalo žádné vysvětlení, ale jeden z možných významů alegorie je utrpení Krista a rudá barva jeho prolité krve.

Tento červený kříž nosili rytíři, seržanti, zbrojnoši, řemeslníci a kaplani na své hrudi a na levém rameni barevně se odlišujících plášťů: rytíři bílé, pod nimiž, pokud nebyli ženatí a složili slib čistoty a cudnosti, měli i bílou tuniku s templářským křížem, která byla na paměť slibu přepásána. Bílá barva byla převzata od cisterciáků a symbolizovala čistotu, cudnost a chudobu. Později se začala používat modrá barva pro seržanty a hnědá pro zbrojnoše,

řemeslníky a kaplany, kteří nosili svůj plášť ukrytý pod tunikou. V pozdějším období se kříž namísto ramene nosil na zádech.

Dalším velice důležitým symbolem byl praporek, jež existoval ve třech variacích: černobílý, dělený a bílý s červeným templářským křížem tak, jak je určil svatý Bernard - „bílá pro dobro a přátele, černá pro hrůzu a Kristovy nepřátele“[11]. Na praporeku byl dále vyší žalm „Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam“[12]

Nejvýznamější praporem byl tzv. Beauséant, jež byl osobní vlajkou velmistra a bitvě označoval vrchního velitele.

Dalším symbolem velmistra byla hůl s řádovým křížem nazývaná Abakus.

Velmi důležité ve vnějším životě řádu byly dopisní pečeti. Na pečeť velmistra, jež byla shodná s pečeti senešala, byl vyobrazen Chrám Božího hrobu. Ale dále existovala celá řada pečeti lišících se jednak postavením odesílatele od vyobrazení až po jednoduché nápisy. Do dnes se zachovalo několik set různých druhů pečeti a Saint-Hilaire věnoval templářské sfragistice celé vědecké dílo.

Dalším známých a charakteristickým symbolem templářů byl emblém dvou jezdců jedoucích na jednom koni. Vysvětlení se různí od alegorie duality v jednotě, přes znázornění zakladatelů řádu Huga de Payns a Godefroye de Saint-Omer, po moderní heraldický výklad jež se přiklání k možnosti, že se jedná o připomnění nějaké významné události či bitvy.

Řádové stanovy

V provotním období od vzniku v roce 1120(1120?) až do roku 1128 se templáři řídili augustinskou řeholí. Templářské stanovy, jež určil tento sněm, dále rozšířil o 24 bodů jeruzalémský patriarcha Etiéne de la Ferté a o dalších 72 bula Inocence II. Omne datum optimum ze dne 29. března 1139. Stanovy se dle aktuální potřeby dále rozrůstaly a kolem roku 1260 měly již 678 bodů.

Mezi nejdůležitější povinnosti patřilo odříkání třiceti otčenášů za mrtvé, „aby jim byl Bůh milostiv“[13], a třiceti za živé, „aby je ochránil před hřešením“[14]. Povinných mší, jež se vedly ve francouzštině se rytíři nemuseli zúčastnit v případě bitvy.

Jídlo se podávalo dvakrát denně (na bitevním poli třikrát) a vždy jedli dva rytíři z jedné misky, aby se tak zabránilo přílišné zdrženlivosti, jež byla považována za ctnost, ale rytíře by oslabovala. Nicméně i ve společné misce musela zbyť i porce pro jednoho chudého.

Nejcharakističtější znakem templářů byla oholená hlava a dlouhý vous. Oděv byl vyroben z vlny, jen v období mezi Velikonocemi a Svátkem všech svatých mohli templáři nosit oděv lněný. V bitvě rytíři měli pod drátěnou košilí ještě polstrovaný kabátec, jež je účinněji chránil před případnou ránou a jednak sluncem rozžhavené železo způsobovalo popáleniny. K výzbroji dále patřil železná helma, dřevěný i kožený štít a 80-90 cm dlouhý franský meč či sekera, oštěp a kopí.

Boj se nacvičoval denně až několik hodin a i krom zručnosti patřili templáři mezi nejzdatnější vojáky, a proto saracéni, narozdíl od jiných rytířů, nikdy nebrali templářské zajatce, aby se mohli vykoupit, ale ihned je popravovali.

Bojovná hesla templářů značně vypovídala o jejich přístupu k boji: „Jeden proti všem“ či „Žijeme nebo zemřeme, jen tak jsme našeho Pána slavní hrdinové nebo blahoslavení mučedníci“[15].

Lehké prohřešky proti řádu, například z nedbalosti, byly trestány trojím bičováním. Těžší, jako například zavinění smrti koně, odepření poslušnosti v bitvě či zabití řerého otroka se trestalo dočasnou degradací a nejtěžší, jako bylo zabití křesťana, ztráta vlajky či změna víry, byly následovány okamžitým vyloučením z řádu bez naděje na znovupřijetí. Hříšník rovněž nemohl požádat o přijetí do řádu johanitů.

Vstup do řádu

Do řádu mohli vstupovat jak svobodní tak ženatí muži, ale v druhém případě museli řádu věnovat polovinu svého majetku, nicméně nebylo žádnou výjimkou, že se odevzdával majetek celý. V případě světského či církevního prohřešku musel jedinec činit pokání a případně uhradit vzniklé hmotné škody. Členem řádu se člověk stával buď doživotně či na smluvně sjednanou dobu[16]. Odejít z řádu bylo možné jen v případě uplynutí sjednané lhůty nebo se souhlasem velmistra pod podmínkou, že přestoupí do jiného řádu s těžší řeholí než byla templářská.

Ceremonie přijetí byla tajná, odehrával se v noci či nad ránem a byla proto předena mnohou legendou. Při pozdějších protitemplářských procesech se mučením vynucovalo „přiznání“, že vstupující do řádu musel plivat na kříž a zapřít Ježíše Krista.

Templářská sídla (komturství)

Templářský řád se vlivem darů velmi rychle rozšířil po celé Evropě a bylo potřeba vytvořit pevnou správní strukturu, aby se dal řád jednotně ovládat. Nejdůležitější jednotkou tohoto aparátu se stala komturství, jež plnila jednak funkci klášterů a jednak byly samostatné hospodářské jednotky. Protože templáři byli světsky zcela nezávislí a v církevní hierarchii podléhali jen papeži, byly jejich domy světem samy pro sebe, nikdo se nedovolil je nepadnout a proto se stávaly útočištěm pro pronásledované. Při pařížských občanských bouřích v roce 1306 v templářském „Templu“ našel útočiště i Filip francouzský král Sličný. Paradoxně krátce předtím než se v monstrprocesech zasloužil o likvidaci templářů.

Zmíněný Templ, ačkoliv nikdy nedosáhl významu Jeruzalémského či později Kyperského komturství, sloužil jako ústředí řádu. Za jeho zdmi byla uložena pokladnice řádu, ale byl zde uschován i cizí majetek v dobách nepokojů a to i francouzský královský poklad. V Saint-Gervais templáři dídli již od roku 1147, ale Templ byl vybudován až roku 1212 na pozemku, který řádu daroval král Ludvík VII. kolem roku 1170. Pozoruhodností je, že shodná kopie Templu byla postavena jako hlavní sídlo templářů v Anglii. Celkový počet všech komturství v Evropě a v části Středozeší byl kolem roku 1260 9 000 až 9 500.

- [1] Franc. frères chevaliers, lat. fratres milites.
- [2] Z lat. fratres servientes.
- [3] Z franc. frères sergetns.
- [4] Z lat. fratres servientes armigeri.
- [5] Z franc. frères servants des métiers.
- [6] Z lat. fratres capellani.
- [7] Lat. summus magister, franc. grand maitre.
- [8] Z franc. sénéchal.
- [9] Franc. maréchal, lat. marschalcus.
- [10] Ekvivalent lat. praeceptor - učitel.
- [11] Cit. dle Sterneck, s. 62.
- [12] „Ne nám, ó Pane, ne nám, nýbrž tvému jménu dej slávy“.
- [13] Cit. dle Sterneck, s. 67.
- [14] Cit. tamtéž.
- [15] Cit. tamtéž, s 71.
- [16] Milites ad terminum.

Použitá literatura:

Mervyn Sterneck, Dějiny templářského řádu, Půdorys: Praha, 2004.

Templáři: Dějiny templářů od II. křížové výpravy až po exodus

Evard de Bares a II. křížová výprava

Nástupcem druhého velmistra byl především za své zásluhy při II. křížové výpravě zvolen Evard de Bares, jež působil od roku 1143 jako velkopreceptor Francie. Dne 27. dubna 1146 předsedal společně s papežem Evženem III. řádové kapitule, při které dal papež řádu právo nosit červený kříž. Svou pověst si však vydobyl ve francouzském vojsku křížové výpravy, kdy po nepředloženém rozdělení vojska na pěší část postupující po pobřeží a jezdeckvo, jež se plavilo pomocí loďstva, přeorganizoval vojsko Ludvíka VII. tak, že každé skupince 50 žoldněřů dal za velitele jednoho templářského rytíře. Toto vojsko se ukázalo být mnohem více disciplinovanější a bojeschopnější tak, že začátkem ledna porazilo u Antiochie turecké vojsko. Což ostatně byl víceméně jediný úspěch celé II. křížové výpravy.

Krátce po svém zvolení se společně s Ludvíkem VII. vrátil zpět do Francie, ale na naléhání řádu se vrátil zpět do Palestiny. V roce 1152 se vzdal svého úřadu, odcestoval do Francie a přestoupil do řádu cisterciáků v Clairvaux.

Bernard de Trémelay

Jeho nástupcem byl v politickém kompromisu zvolen dosud zcela neznámý Bernard de Trémelay. V době volby nového velmistra totiž vrcholil boj o jeruzalémský královský trůn mezi Balduinem III. a jeho matkou Melisendou, jež se nechtěla vzdát svého regentství a všichni významní jeruzalémští templáři byli buď zavázáni přátelstvím ke králi nebo k jeho matce.

Balduin se pokusil napravit své fiasko při obléhání Damašku a rozhodl se proto dobýt Askalon. Tažení se zúčastnili i templáři v čele s velmistrem Bernardem de Trémelayem. Ale dobývání města se nečekaně protahovalo, protože bylo velmi dobře opevněno i předzásobeno. Příležitost k dobytí města se naskytl dne 16. srpna 1153, kdy obránci zapálili jednu z

dřevěných obléhacích věží, ale požár zasáhl i hradby, jež pod zářem praskly a puklinou se podařilo do města proniknout asi 40 templářům vedených svým velmistrem. Nikomu dalšímu se již ale nepodařilo do města proniknout a tak bylo těchto 40 nejodvážnějších zabito a jejich těla pověšena na hradby.

André de Montbard

Po politické volbě Bernarda de Trémelaya mohl být po zažehnutí vladařské krize v Jeruzalémě zvolen opět zvolen některý z nejvýznamnějších templářů, kterým jistě byl senešal a strýc Bernarda z Clavaux, André de Montbard. Ale úmrtím svého synovce, dne 22. srpna 1153, jakoby křížáky opustilo štěstí, a pomalu a jistě ztrácejí veškerá dobytá území, byť jejich vláda potrvá ještě 140 let. Předzvěstí tohoto pádu byla ztráta Damašku jež se roku 1154 připojil k Núr ed-Dínovi.

Bertrand de Blanquefort

Hlavním nepřítelem templářů v polovině 12. století byl Núr-ed Dín, jež ale byl v prvních letech vlády Bertranda de Blanqueforta plně zaměstnán obnovou syrských měst po ničivém zemětřesení. Toho období klidu využil antiochijský kníže Renaud de Chatillon a přepadl Kypr, který patřil do područí Byzancie. Tato událost paradoxně přinutila navázat politické přátelství mezi byzantského císařem Manuelem a jeruzalémským králem Balduinem III., nicméně Chatillona potrestal až Núr ed-Dín, který jej v roce 1160 zajal, při jednom z jeho loupežných nájezdů.

Mezi největší politické úspěchy, které Blanquefort dosáhl, beze jistě patřil dekret papeže Alexandra III. z roku 1163, jež templáře osvobozoval od slibu manské věrnosti.

Blanquefort odmítl novému jeruzalémskému králi, Amalrichovi, jež nastoupil na trůn po svém zemřelém bratru roku 1162, poskytnout vojenskou pomoc při válečném tažení do Egypta. Amalrich se tedy s žádostí o pomoc obrátil k řádu johanitů a to za příslib města Bilbes. Ale válečné tažení se potkalo s naprostým neúspěchem a jako odškodnění bylo dobyt město Bilbes, jehož obyvatelstvo bylo zmasakrováno. Tento zcela nekřesťanský akt křížáckých vojsk měl dalekosáhlé důsledky - do té doby spřátelený Egypt se připojil na stranu Núr-ed Dína, kterému mu byl umožněn vstup do Káhiry, jež se mu stala odrazovým můstkem pro získání pozdější moci a křesťanům pomalé ztráty všech dosavadních výsep.

V roce 1169 portugalský král templářům slíbil třetinu všech území jižně od řeky Tejo, jež byly doposud v držení Maurů, výměnou za naprostou oddanost. čímž došlo k částečnému odtržení portugalských templářů od svého mateřského řádu.

Na počátku téhož roku umírá šestý templářský velmistr Bertrand de Blanquefort.

Philippe de Milly

Nově zvolený velmistr, Philippe de Milly, se vzhledem k novým okolnostem již krátce po svém jmenování usmířil s jeruzalémským králem Amalrichem, protože nový egyptský vezír, Saladin, napadl nejj jižnější křížáckou pevnost Daron. Templáři do Daronu poslali většinu své posádky z blízké pevnosti Gaza, jež nyní chránilo jen vojsko Amalricha. Saladin se po templářské posile, již se podařilo dobít do obléhaného města, vzdal dalšího dobývání a vrhl se na oslabenou Gazu, již po krátkém boji až na vnitřní městskou pevnost dobyl a vyvraždil veškeré obyvatelstvo. V tomto stavu se jeruzalémský král rozhodl obnovit diplomatické vztahy s byzantským císařem v Konstantinopoli, kam jako vyslanec Jeruzalémského království odcestoval Philippe de Milly, jež ještě předtím abdikoval na svou funkci.

Eudese de Saint-Amand

Na jeho místo byl roku 1170 nově zvolen Eudese de Saint-Amand. Křesťanská území byla tou dobou ohrožována z jihu egyptskými vojsky Saladina a ze Sýrie vojsky Núr ed-Dína, jemuž byl Saladin vazalem. Jeruzalémský král Amalrich se tedy rozhodl spojit s assassinským vůdcem (assasíni byli šíitskou sektou ismaelitů se jménem odvozeným od pohorí Assassin, ve kterém sídlili; druhá část ismaelitů sídlila u Kaspického moře a zanikla při pokusu svého vůdce prohlásit se bohem) Rašidem as-Dínem Sinanem, jemuž se říkalo Stařec z hor, a to výměnou za odpuštění daně 2.000 byzantských mincí, jež byl nucen platit templářům. Tato dohoda se templářům přirozeně nelíbila a tak při zpáteční cestě assassinských vyslanců z Tripolisu je pobila.

Rozzuřený Amalrich žádal vydání tripolského vůdce templářů, Waltera z Mesnilu, ale velmistr ho s poukazem na nedoknutelnost templářů odmítl vydat. Král tedy vtrhl do templářského sídla v Sidonu, kde se shodou okolností nacházel Walter z Mesnilu ale i velmistr Eudese de Saint-Amand, a tripolského vůdce odvedl do zajetí v pevnost Tyru, ale nikdy nad ním nevynesl rozsudek, aby se neprovinil proti papežskému zákazu templáře soudit.

Ale ať již bylo zavraždění assassinských vyslanců provedeno s tichým souhlasem velmistra nebo šlo o vlastní akci tripolských templářů, konečné dohodě to nezabránilo.

Ovšem krátce poté, v červenci 1174, král Amalrich umírá a následuje tak svého největšího nepřítele, syrského Núr ed-Dina, jež zemřel na jaře. A z této situace těžil egyptský vezír, Saladin.

Na jeruzalémský trůn usedl syn zesnulého Amalricha, Balduin IV., který byl krom svých 13 let navíc malomocný. Johanité proto vykoupili ze zajetí tripolského hraběte Raimunda III., jež se stal na dva roky jeruzalémským regentem. Po dosažení plnoletosti ve svých 15 letech, král zvolil za svého rádce rytíře Guye de Lusignana, jež patřil k opačnému soupeřícímu táboru než Raimund a navíc v tomto roce 1176 vyrazil Saladin proti městu Askalon. Saladin necel část svého vojska obléhat Askalon a sám se zbytkem vyrazil proti nechráněnému Jeruzalému. Králi se ale podařilo z obležení poslat posla do opevněné templářské pevnosti v Gaze a templáři společně s částí Balduinova vojska, jemuž se podařilo probít z obklíčení, okamžitě vyrazili na pomoc nejsvatějšímu křesťanskému městu. Bez taktiky a ve velkém spěchu se templářům podařilo Saladinovo vojsko dne 25. listopadu 1177 dostihnout u Montgisardu. Saladinovo vojsko pak bylo v následné bitvě zcela rozprášeno.

Tuto drtivou porážku Saladin křesťanům vrátil o dva roky později v bitvě u Bejrútu, kde byl zajat i templářský velmistr, Eudese de Saint-Amand, který pro svou hrdost odmítl svou výměnu za muslimského zajatce a zemřel roku 1180 v Damašku.

Arnaud de Torroge

Na jeho místo byl v roce 1179 zvolen dosavadní španělský preceptor, Arnaud de Torroge. V roce 1181 umírá syn a následník Núr ed-Dína. Saladin se snažil osiřelý syrský trůn uchvátit, což dalo křesťanům krátkou dobu oddechu a to až do roku 1183, kdy Balduin a templáři společně odvrátili Saladinovu trestnou výpravu proti antiochijskému knížeti, Renaudu de Chatillonovi, jež byl po roku 1176 propuštěn z muslimského zajetí.

Arnaud de Torroge umírá ve Veroně dne 30. září 1184.

Gérard de Ridefort

Jeho nástupcem byl zvolen senešal Gérard de Ridefort, jež byl jedním z nejkontroverznějších templářských velmistrů.

Na jaře roku 1185 umírá Balduin IV., jež na počátku své vlády upřednostňoval skupinu šlechticů okolo Guye de Lusignana, ale ke konci skupinu okolo bývalého regenta, Raimunda III., která byla u moci i během jednoroční vlády osmiletého synovce zesnulého krále,

Balduina V. Balduin IV. si byl vědom problému, jenž by mohl nastat v případě smrti svého nástupce a vypracoval tzv. „dynastické řešení“, kdy měli o novém králi společně rozhodnout papež, římský císař a králové Francie a Anglie. Raimund a velmistr Johanitů se tomuto řešení chtěli podřídit, ale Guy de Lusignan za pomoci jeruzalémského patriarchy a templářského velmistra prosadil za vládkyni sestru Balduina IV, matku Balduina V. a zároveň svou manželku, Sibyly, čímž se sám stal po korunovaci dne 20. července 1186 vládcem Jeruzaléma.

Gérard de Ridefort se takto chtěl Raimundovi pomstít, za dávný nedodržený sliv z dob, kdy ještě nebyl templářem, ale právě Raimundovi sloužil. Raimund se vrátil do Tripolisu, kde uzavřel soukromé příměří se Saladinem, která Saladinovi umožňovala průchod Raimundovým panstvím, což Guy de Lusignan, pobízený Ridefortem, považoval za zradu a poslal proti němu delegaci, která na cestě do Tripolisu narazila na mnohem početnější syrskou skupinu. Přes svou diametrální početní nevýhodu křesťanská skupina, složená z 80 templářů, 10 johanitů a 40 královských rytířů, napadla muslimské vojsko a byla jak jinak než zmasakrována. Masakr přežil jen velmistr a několik rytířů. Ale i nadále se Ridefort ze svých špatných rozhodnutí nepoučil a když Saladin vyrazil na další trestnou výpravu proti Chatillonovi, jež přepadl syrskou karavanu, nabídl Lusignanovi část pokladu Jindřicha II., který si Jindřich u templářů uschoval. Mezitím se Lusignan s Raimundem usmířil, ale nenávisť hnaný Ridefort donutil Lusignana opustit výhodné strategické postavení u Safurie a cestou bez vody se pouští hnát proti Saladinovi. Ale těžcí rytíři neměli v boji proti lehkým Saladinovým lučištníkům šanci, byli po stovkách koseni. Večer se rytíři utábořili u kopců Kafr Hattin (Rohy Hattinů), ale během noci Saladin jejich tábor obklíčil a zapálil suchou trávu. Pěšáci se pokusili před ohněm zachránit útekem, nechráněna jízda byla zmasakrována. Uniknout se nakonec podařilo jen Raimundovi a hrstce jeho mužů. Král a 15.000 křižáků bylo zajato, 230 templářů a zbytek johanitů bylo popraveno.

Saladin nikým neobtěžován postupně dobýval téměř všechny oslabené křesťanské pevnosti včetně Jeruzaléma, který dobyl dne 2. října 1187. Křesťanům tak zůstala jen města Antiochie, Tripolis a Tyrus, hrad Marquab, johanitská velepevnost Krak des Chevaliers a templářské hrady Tortosa a Chastel Blanc.

III. křížová výprava

Na následky rozrušení z tohoto neblahého vývoje umírá dne 20. října 1187 papež Urban III., na jehož místo byl zvolen Řehoř VII., který plánoval další křížáckou výpravu, jíž se pod vedením Friedricha Barbarossy dočkal až jeho nástupce papež Inocenc III.

Friedrich Barbarosa však svedl jedinou vítěznou bitvu, kdy rozdrtil vojsko vedené Saladinovým zeťem, Qutb ad-Dínem. Dne 12. července 1190 se Barbarosa utopil při přechodu řeky Salef a demoralizovaná německá armáda se stala pro turecká vojska snadnou kořistí a do Antiochie dorazily jen naprosté zbytky původní 50.000 armády.

V roce 1188 Saladin propustil ze zajetí Guye de Lusignana a Gérarda de Rideforta, které však Konrád de Montferrat, jež jako velitel dokázal před Saladinem ubránit pevnost Tyrus, odmítl vpustit do města a velmistra templářů i jeruzalémského krále určil za hlavní viníky porážky křesťanů. Lusignan společně s templáři oblehl pevnost Akkon, kde Gérard de Ridefort dne 4. října 1190 padl.

Robert de Sablé

Templáři pokračovali v oblehání Akkonu i po zvolení nového velmistra Roberta Sablého, ale město kapitulovalo až 12. července 1191 po připojení francouzských a anglických vojsk ve čele s Filipem Augustem a Richardem Lvím srdcem. Křesťané nyní byli rozděleni na dva tábory, Lusignanův v Akkonu, ke kterému se připojili Angličané, johanité a Pisánci, a Montferratův v Tyru s francouzi, templáři a Janovany. Obě strany se nakonec dohodli, že

Montferrat se stane králem Jeruzaléma a Lusignan stane králem Kypru, který však patřil templářům, jež jej dostali od Richarda Lvího srdce. Ale po několika vzpourách se ostrova templáři vzdali a dali jej zpět Richardovi, který jej postoupil Lusignanovi.

Dohodu navíc paradoxně podpořila smrt Monteferrata, jež byl dne 28. dubna 1192 zavražděn Assassiny a jeho manželka a královna se provdala za Henriho de Troyes, hraběte z Champagne.

Byl-li templářský řád založen s hlavním úkolem poskytovat ochranu poutníkům do Svaté země, mělo jeho působení zcela opačný efekt a svým bojechtivým fanatismem málem způsobili další vojenskou porážku během bitvy u Arsufu, kde se se Saladinem střetla spojená křesťanská vojska. Templáři zde nevyčkali Richardova rozkazu k útoku a jen díky štěstěny a značného vyčerpání nepřítele se podařilo nekoordinovaným křesťanskému vojsku dosáhnout vítězství.

Pod vedením Richarda Lvího srdce dosáhli křesťané několika dalších vítězství a vynutili si tak uzavření pětiletého příměří včetně volného přístupu křesťanských poutníků do Svatého města. Krátce poté v říjnu roku 1192 Richard odplul zpět do Evropy. (Filip tak učinil již v červenci.)

Dne 3. března 1193 umírá Saladin a 28. září téhož roku i templářský velmistr Robert de Sablé.

Gilbert Érail a křížová výprava Jindřicha IV.

Hlavní událostí jež se udála za působení nového velmistra Gilberta Éraila bylo roku 1197 vypuknutí křížové výpravy pod vedením německého krále Jindřicha IV., který však velmi záhy, stejně jako Friedrich Barbarossa, zahynul a tak jediným vojenským úspěchem bylo dobytí Sidonu. Ze zbytku německého vojska se při špitálu založeném kupci z Lübecku a Brém vytvořil nový duchovně rytířský řád, řád německých rytířů (Ordo equitum Teutonicorum[1]), jež byl založen roku 1197 a následného roku potvrzen papežem. Řád od johanitů převzal péči o chudé a nemocné, od templářů pak vojenské stanovy.

V témže roce 1197 umírá jeruzalémský král Henri ze Champagne a královna Isabela se provdala za bratra svého druhého manžela Guye Lusignana, Amalricha Lusignana. Dne 21. prosince 1200 pak umírá velmistr Gilbert Érail.

Philippe de Plaissiez

Templáři byli krátce po zvolení nového velmistra Philippe de Plaissieze zataženi do války o nadvládu nad Antiochijským knížectvím, kdy arménský vládce Kilikie, Leon III., jež byl vazalem antiochijského knížete Bohemunda III. se pokusil o ovládnutí Antiochie. Leon měl na své straně nižší antiochijskou šlechtu, ale po vítězné bitvě u Hattinu zabral bývalé templářské pevnosti, jež dobyl a opustil Seladin. Templáři se dožadovali jejich vrácení a proto se vojensky spojili s Bohemundem. Bohemund, ale roku 1201 umírá, na trůn měl usednout Raimund z Roupen, který byl ale dosud mladý a nezpůsobilý vlády a jeho poručníkem nebyl nikdo jiný než Leon III., což se nelíbilo antiochijskému obyvatelstvu, které vládou pověřilo knížete Bohemunda z Tripolisu, s čímž zase pro změnu nesouhlasili johanité, jež za vládce prosazovali Raimunda z Roupen.

Philippe de Plaissiez se ještě před svou smrtí dne 12. února 1209 zasadil o neobnovení mírové smlouvy se sultánem Saifem ed-Din el-Adil, o které jednala korunní rada a jejímiž členy byli i velmistři všech třech rytířských řádů.

Guillaume de Chartres

Velmistr Guillaume de Chartres pokračoval ve válce proti Leonovi, ale byl velmi vážně zraněn a při cestě na hrad Port Bonel padl do nastražené léčky. Boje skončili až v roce 1216, kdy byl korunován Raimund z Roupen, jež výměnou za své uznání templářům vrátil hrad Baghras.

IV. křížová výprava

IV. křížovou výpravu zorganizoval papež Inocenc III. za účelem znovudobytí ztracených území ve Svaté zemi. Vojsko mělo být přepraveno přes moře za pomoci loďstva benátských kupců, ale pro obstarání dostatečných finančních prostředků křížáci přes papežovy hrozby vyplnily uherské město Zadar. Dále se již křížová výprava zcela zvrhla a křížácké vojsko přijalo nabídku Alexiose IV. Angelose dosadit zpět na byzantský trůn svrženého císaře a otce Alexiose, Isaakia II., a to za příslib spojení východní a západní církve i za odměnu 200.000 marek.

Dne 23. června 1203 dorazila křížácká vojska ke Konstantinopoli, ale jejich útok po souši byl obyvateli města odražen, ale Benátskému vojsku se podařilo z moře dobýt části hradeb a zapálit jednu městskou čtvrť. Po obsazení města dne 17. července 1203 dosavadní vládce, bratr Isaakia, utekl do Thrákie a na trůn byl opět dosazen svržený císař.

Ale poté, co Issakius odmítl slíbené spojení řecké a latinské církve i zaplacení slíbené odměny a obyvatelé se bouřili proti vypalování čtvrtí, ve kterých stála židovská synagoga či islámská mešita, křížáci dne 13. dubna 1204 podruhé dobyli město a během tří dnů jej zcela vyplnili. Zbylí příslušníci vládnoucí vrstvy založili Nikajské císařství a Byzancie byla rozdělena mezi jednotlivá křížácká vojska: Běnatčani získali Krétu, Euboii a další ostrovy v Egejském a Iónském moři, Balduin z Flander čtvrtinu bývalé Byzantské říše, Bonifác z Monferratu Soluňské království jež se rozkládalo na Peloponésském poloostrově a na zbytku území bylo zřízeno tzv. latinské císařství, jež se udrželo až do roku 1261.

Italské městské republiky si na základě těchto územních zisků vytvořily námořní nadvládu nad celým Středomořím, Nikajské císařství za pomoci Janovanů dobylo severní část bývalé Byzancie, roku 1261 i Konstantinopol a během 13. století i celé Řecko, přesto se však Byzancie již nikdy z důsledků IV. křížové výpravy nevzpamatovala a byla celkem snadno dobytá Turky.

Tragickými důsledky a naprostým krachem křížové výpravy se v Evropě objevil názor, který si získal řadu stoupců a to, že Svatou zemi mohou pro křesťanství získat jen lidé bez hříchu. Reakcí byla tzv. dětská křížová výprava v roce 1212, jež byla vedena francouzským pasáčkem Štěpánem a desetiletým Mikulášem z Kolína. Výprava tisíců chlapců a dívek však skončila již v Itálii, kde značná část „bojovníků“ zahynula hladem a zimou, zbylé zločinní italští obchodníci prodali do otroctví.

Další křížácká vojska se v letech 1217 a 1218 vypravila do Egypta, kde se jí podařilo dobýt dne 5. listopadu 1219 Damiettu. Při dobývání dne 25. srpna 1218 zahynul velmistr Guillaume de Chartres, když bránil sultánem al-Kámilem napadené křesťanské vojsko, jež tak uniklo zcela jisté zkáze.

Pierre de Montaigu

V létě 1221 posílil křížácké vojsko kontingent vévody Ludvíka Bavorského, ale výprava podél Nilu na sever skončila velmi záhy poté, co křížáci zvolili špatnou cestu, Egyptané otevřeli stavidla a celou armádu rozmetali tak, že byli nuceni opustit celý Egypt včetně dobytého Damiettu a uzavřít se sultánem osmileté příměří. Tohoto egyptského tažení se v čele templářských vojsk zúčastnil i nový velmistr Pierre de Montaigu.

Roku 1223 se německý císař Friedrich II. von Hohenstaufen oženil s jeruzalémskou královnou Jolantou a v roce 1225 se vydal splnit svůj slib daný před deseti lety a vyrazil na křížovou výpravu. Cestou však onemocněl a byl nucen výpravu na několik měsíců přerušit, což si papež Řehoř IX. vyložil jako opětovné porušení slibu a císaře exkomunikoval.

V září roku 1228 Friedrich konečně dorazil do Akkonu a vyjednáváním s muslimy dosáhl v únoru 1229 dohody, jíž křesťané bez boje získali část Galileje, Město Betlém, Nazaret a Jeruzalém, kam císař ihned odcestoval, aby se nechal korunovat králem jeruzalémským, ale protože se nenašel jediný kněz, jež by porušil papežovu klatbu, korunoval se sám.

Jako jeruzalémská král ale neměl příliš mnoho příznivců, jednak pro svou exkomunikaci, jednak se zneprátelil s johanity i templáři konfiskací jejich majetku na svých evropských panstvích. Po příjezdu do Svaté země navíc templářům zabral i hrad Athlit (Hrad poutníků), který sice templáři záhy získali zpět, ale Friedrich se jim pomstil napadením okrsku v Akkonu.

Poté co v květnu 1229 Friedrich vzhledem ke své všeobecné neoblíbenosti odcestoval zpět do Evropy a nechal za sebe vládnout jen svého správce, narostla moc templářů a johanitů, kteří se roku 1230 pokusili dobýt posvátný muslimský vršek Haram, kde se nacházelo bývalé hlavní sídlo templářů al-Aksa a Skální dóm, ale padli do nastražené léčky. O dva roky sice společně dobyli Dschabalu, ale vzápětí ji byli nuceni opět opustit.

28. ledna 1232 se Pierre de Montaignu vzdal svého úřadu a novým velmistrem byl zvolen Armand de Périgord.

Armand de Périgord

V roce 1237 porušili velmistři templářů a johanitů, Armand de Périgord a Bertrand de Comps, papežovo nařízení pokřtít všechny zajaté muslimy pokud o to projeví zájem, protože by tak ztratili levnou pracovní sílu. Bojovné řády totiž vyznávali šíření křesťanství válečnou cestou namísto obvyklého misionářství a jejich vzepření se prošlo bez následků.

Téhož roku templáři z hradu Baghas zaútočili na turkmenské kmeny u Antiochijského jezera, což znamenalo porušení příměří uzavřeného před šesti lety jeruzalémským králem Bohemundem V. Muslimové proto na Baghras zaútočili, ale zachránilo je královské vojsko s Bohemundem v čele. Bohemund vzápětí obnovil příměří, což templářský preceptor v Antiochii Guillaume de Montferrat pokládal za urážku a dobyl hrad Darbsaq. V následném boji byl Montferrat zabit a zbytek templářů odvečen do zajetí.

V září roku 1239 do Svaté země dorazila další křižácká výprava vedená navarrským králem Thibaudem de Champagne, ale ačkoliv sem byl král hnán vidinou velkých vítězství, skončila se jeho výprava spojená s vojsky templářů, johanitů a Řádu německých rytířů dne 13. listopadu porážkou u Gazy.

Templáři, kteří se necítili být vázáni smlouvou mezi Richardem Lvím srdcem a Aybem, přepadli roku 1242 město Hebron, na což muslimové reagovali obsazením cesty do Jeruzaléma, jež vedla přes jejich území a vybíráním mýtného od poutníků. Templáři, jež byli jako vojenský řád založeni pro ochranu poutníků, reagovali 30. října dobytím města Nublus. V létě 1244 přepadli Jeruzalém Choresmité a křesťané se pro pomoc obrátili na an-Nasira, který však poslal jen slabý oddíl, s jehož pomocí křesťané útočnický jen odrazili. Choresmité poté nabídli křesťanům volný odchod z města, pokud jim vydají všechna dosud nedobytá městská opevnění, což přijali a ztratili tak pro křesťanství již podruhé a tentokrát nadobro jeho nejsvatější město.

V Evropě se templáři za vlády Armanda de Périgorda zapojili do vypuzení Maurů z Pyrenejského poloostrova a nájezdu Zlaté hordy. Roku 1241 se zapojili do bojů o Valencii a v roce 1241 bránily Uhry před mongolskými nájezdníky.

Řády templářů a johanitů již od svého vzniku, ač měli navenek stejné zájmy, rozdělovala nesmiřitelná rivalita. A zatímco templáři se ucházeli o spojenectví se Sýrií, johanité s Egyptem, ale poté co templáři uzavřeli roku 1244 s Damaškem spojeneckou smlouvu, připojili se k ní i johanité, ale spojenecké armády utrpěli dne 17. drtivou porážku, kdy z tří set templářů přežilo naživu jen sedmáct rytířů a mezi padlými zůstal i velmistr Armand de Périgord.

Richard de Bures

Nový velmistr Richard de Bures, ale bývá v literatuře často opomíjen a často se udává, že Armand de Périgord vládl až do Buresovy smrti v roce 1247.

Guillaume de Sonnac a V. křížová výprava

Ale se nestalo za působení velmistra Richarda de Bures nic významného, vypukla po roce od jmenování nového velmistra Guillaume de Sonnac šestá křížová výprava vedená francouzským králem Ludvíkem IX. se stejným cílem jako měla V. výprava, tj. dobytí Egypta. V květnu 1249 se francouzské vojsko vylodilo v nilské deltě, bez boje opět získalo Damiettu a poučení předchzoím neúspěchem zde počkali až do listopadu, kdy již nehrozilo nebezpečí zaplavení. Ale výprava dne 11. února 1250 opět skončila neúspěchem, když králův bratr, Robert de Artois, nepočkal až se celému křížáckému vojsku podaří přebrodit na druhý břeh, zaútočil a v následném boji bylo křesťanské vojsko poraženo. Z templářů přežilo jen pět rytířů, mezi padlými byl i velmistr Guillaume de Sonnac.

Renaud de Vichiers

Ludvík, ale udržel své postavení před al-Mansúrou až do dubna, kdy jej muslimové odřízli od zásobování a při ústupu padla celá armáda do zajetí. Propuštění byli výměnou za vysoké výkupné a odevzdání Damietty.

V Akkonu byl zvolen nový velmistr Renaud de Vichiers a přes určité potíže se Ludvíkovi podařilo urovnat svárliivost mezi templáři a johanity.

Thomas Bérard

Po smrti Renauda de Vichierse dne 20. ledna 1256 byl novým velmistrem zvolen Thomas Bérard. Křesťané byli od roku 1250 rozděleni banálním sporem mezi Benátčany a Janovany, který v roce 1256 vyvrcholil otevřenou srážkou, kdy se na stranu Benátčanů dali templáři a na stranu Janovanů johanité, ale rozbroje byli ukončeny vpádem Mongolů, kdy armáda vedená ílchánem Hülegem smetla do té doby všemocný Bagdád i s kalifátem, Aleppo i Damašek, ale další výboje do Egypta byly zastaveny smrtí ílchánova bratra, Velkého chána Möngekeho, kdy se Hülegü vrátil s větší částí své armády zpět do Persie a zbytek armády byl v bitvě u Ain Jaludu dne 3. září 1260 Egyptany rozdrčen.

V roce 1260 templáři odkoupili od Julia ze Sidonu město Sidon a od dva roky později uzavřeli s johanity dohodu o uzavření všech sporů týkajících se majetku v Orientu. V roce 1263 se křesťanům podařilo uzavřít dohodu s egyptským sultánem Bajbarsem o výměně zajatců, ale k dohodě se odmítli připojit válečné řády, což Bajbars ztrestal dobytím Nazaretu. V roce 1265 Bajbars shromáždil vojsko, se kterým chtěl zpět dobýt sever Sýrie od Mongolů, se kterými si však poradila místní armáda a Bajbars tedy svou pozornost obrátil ke křesťanům. - Dobyl Caesareu, Haifu, nepodařilo se mu dobýt templářskou pevnost Athlitu, ale se lstí, kdy obráncům slíbil možnost volného odchodu popravil posádku johanitského hradu Arsufu, templářského hradu Safed, ve kterém přešla syrská posádka na stranu muslimů a templářským rytířům tak nezbylo nic jiného, než Bajbarsovým slibům uvěřit. 15. dubna 1268 dále dobyl hrad Beaufort, město Antiochii, templáři opustili své hrady La Roche de Russole a Baghras. V témže roce byl bratrem francouzského krále Ludvíka IX., Karlem z Anjou, popraven jeruzalémský král Konradin a o uvolněný trůn usilovali Hugo a Maria z rodu kyperského královského Lusignanů. Templáři se postavili za Marii, manželku antiochijského knížete a johanité za Huga. V roce 1269 byl nakonec jeruzalémským králem korunován Hugo. V roce 1271 se ve Svaté zemi vylodil anglický princ Edward a po jednáních s ílchánem Abagem, synem Hülegeho, dosáhl toho, že Abaga vytáhl proti Bajbarsovým oddílům v Allepu a město následně dobyl. Křesťané tak mohli následně s Bajbarsem uzavřít v roce 1272 mírovou smlouvu. Dne 25. května 1273 umírá velmistr Thomas Bérard.

Guillaume de Beaujeu

Posledním templářským velmistrem ve Svaté zemi byl zvolen preceptor řádu v Apulii, Guillaume de Beaujeu.

Poté co byl v červenci 1277 otráven Bajbars, uzavřeli křesťané novou mírovou smlouvu s jeho nástupcem Qalavunem, ale johanité varovali před jeho proradností a radili, aby se raději spojili s Mongoly. A poté, co se johanité spojili s mongolskými vojsky v bitvě u Homsu a krátce na to v roce 1282 zemřel mongolský ílchán Abaga, Qalavun v roce 1285 dobyl johanitský řád Marquab.

V Evropě mezitím v letech 1283-85 vypukla válka mezi Aragonem, na jehož straně stáli i templáři, a francouzi, se kterými bojoval bratr templářského velmistra, Louis de Beaujeu. V roce 1291 se v Akkonu, jedné z posledních křesťanských bašt ve Svaté zemi, vylodila skupina fanaticů a nepokoje, jež vyvolala, posloužily egyptskému sultánovi el-Malek-el-Ashraf Hhalilovi, synovi Qalavuna zesnulého v roce 1290, jako záminka pro napadení města, kam dne 5. dubna dorazil s obrovským vojskem, zatímco obránců bylo jen asi 14 000 (celkového obyvatelstva 40 000). V noci z 15. na 16. dubna udělalo asi osm set jízdních templářských rytířů (na straně Egypta bylo přes 60 000 mužů jízdy) výpad z města na nic netušící muslimské ležení, ale ve tmě se zamotali do stanových provazů a byli pobiti. Stejný pokus zopakovali o několik nocí později johanité, ale stejně neúspěšně.

4. května připlul do Akkonu s posilami kyperský král a pokusil se dojednat s Khalilem příměří, ale bez úspěchu tak, že dne 18. května po měsíci obléhání muslimové zaútočili. Podařilo se jim dobýt vnější hradby a rytíři johanitů a templářů pod vedením svých velmistřů, Guillaume de Beaujeuem a Jeana de Villiers, se pokusili o výpad, ve kterém však urpěli obrovské ztráty a byli nuceni se stáhnout. V boji templářský velmistr padl a velmistr johanitů byl těžce raněn.

Muslimům se postupně podařilo dobýt i vnitřní opevnění a jako poslední v něm odolávala Věž templářů. Po několika dnech bojů Khalil obráncům nabídl bezpečný odchod, který využila většina civilního obyvatelstva, ale po obtěžování křesťanských žen ze strany opilých muslimů, udělali templáři výpad a došlo k dalším bojům. Další nabídka bezpečného odchodu byla již jen lstí. Templářští vyslanci byli zavražděni a velitel templářů, Pierre de Sevry, vyslal budoucího velmistra, Thibauda Gaudina, s řádovým pokladem do hradu v Sidonu. Obránci dále vzdorovali až do 28. května, kdy se postupným podhrabáváním a odstřelováním věž zřítíla. Zbylí obránci, kterým se podařilo přežít, se přepravili do templářského Hradu poutníků nebo na Kypr.

O měsíc později neměli templáři dostatek mužů pro obranu celého Sidonu a rozhodli se tedy bránit jen pevnost na nedalekém ostrůvku. Muslimové však začali stavět násep, Gaudin odplul na Kypr pro pomoc, ale již se nevrátil a tak zbytek posádky odplul do Tortosy. Během několika dalších týdnů křesťané bez boje opustili Bejrút a Tyrus, 3. srpna Tortosu a jako poslední z křesťanů opustili Svatou zem dne 14. srpna 1291 templáři, když opustili Hrad poutníků.

Thibaud Gaudin

Templáři pod vedením Thibauda Gaudina zvoleného v Sidonu založili svůj nový hlavní stan v Laimassolu na Kypru. Ostrov jako svůj nový hlavní bod zvolili i johanité a němečtí rytíři. Kyperský král, jež se snažil upevnit svou moc, zavedl daň za každého řádového rytíře, ale papež daň zakázal a tak alespoň řádům zakázal kupovat bez svého souhlasu majetky na Kypru.

V roce 1292 se církevní koncil vyslovil pro sloučení řádů templářů a johanitů i pro zrušení osvobození od placení papežských dávek, jež nyní neměl svůj původní smysl ulehčit náročné finanční náklady ve Svaté zemi.

Dne 16. dubna 1293 pak Thibaud Gaudin umírá.

Jacques de Molay

Posledním templářským velmistrem byl zvolen burgundský rytíř Jacques de Molay, který do řádu vstoupil roku 1265 v komturství Beaune a kolem roku 1275 odešel do Svaté země a na velmistrem se stal v roce 1293 na Kypru.

V roce 1299 byli templáři a johanité požádáni o vojenskou pomoc ze strany mongolů, s nimiž byli vázáni volným spojenectvím ještě z dob, kdy měli v držení území ve Svaté zemi. V léte 1300 podnikla spojená řádová vojska několik výpadů na syrskou Tortosu, egyptskou Alexandrii a do ústí Nilu. U Tortosy pak křižáci čekali na mongolský vojska, která nepřišla a křižáci se proto opevnili na nedalekém ostrově Ruad. Egyptský sultán poslal proti ostrovu své vojsko, obránci se po dlouhém boji vzdali pod sultánovým slibem volného odchodu, ale byli vzápětí uvrženi do otroctví. Tato výprava byla nejen poslední křížovou výpravou templářů, ale i křesťanů vůbec.

[1] Něm. Orden der heiligen Maria von den Deutschen.

Templáři: Velmistři templářského řádu

Jméno

Od

Do

Hugo de Payns

1125

24. 5. 1136 (37?)

Robert de Craon

1136 (37?)

13. 1. 1149

Evard de Bares

1149

1152

Bernard de Trémelay

1152

16. 8. 1153

André de Montbard

1153

17. 1. 1156

Bertrand de Blanquefort

1156

2. 1. 1169

Philippe de Milly

1169

1170

Eudese de Saint-Amand

1170

8. 10. 1179

Arnaud de Torroge

1179

30. 9. 1184

Gérard de Ridefort

1184

4. 10. 1189
Robert de Sablé
1191
28. 9. 1193
Gilbert Érail
1194
21. 12. 1200
Philippe de Plaissiez
1201
12. 2. 1209
Guillaume de Chartres
1209
25. 8. 1219
Pierre de Montaigu
1219
28. 1. 1232
Armand de Périgord
1232
17. 10. 1244
Richard de Bures
1244
9. 5. 1247
Guillaume de Sonnac
1247
11. 2. 1250
Renaud de Vichiers
1250
20. 1. 1256
Thomas Bérard
1256
25. 5. 1273
Guillaume de Beaujeu
1273
18. 5. 1291
Thibaud Gaudin
1291
16. 4. 1293
Jacques de Molay
1294
18. 3. 1314

Johanité: Velmistři maltézského řádu

Jméno

Od

Do

Gerard Tenc

1120

Raymond of Provence

1120

1160

Auger de Balben

1160

1163

Arnaud de Comps

1162

1163

Gilbert d'Aissailly

1163

1170

Gastone de Murol c.

1170

1172

Gilbert of Syria

1172

1177

Roger de Moulins

1177

1187

Hermangard d'Asp

1187

1190

Garnier de Naplous

1190

1192

Geoffroy de Donjon

1193

1202

Alfonse of Portugal

1203

1206

Geoffrey le Rat

1206

1207

Guerin de Montaigu

1207

1228

Bertrand de Thessy

1228

1231

Guerin de Montaigu(1231
1236
Bertrand de Comps
1236
1240
Pierre de Vielle Bride
1240
1242
Guillaume de Chateauneuf
1242
1258
Hugues de Revel
1258
1277
Nicolas Lorgne
1277
1284
Jean de Villiers
1284
1294
Odon de Pins
1294
1296
Guillaume de Villaret
1296
1305
Foulques de Villaret
1305
1319
Helion de Villeneuve
1319
1346
Dieudonné de Gozon
1346
1353
Pierre de Corneillan
1353
1355
Roger de Pins
1355
1365
Raymond Berenger
1365
1374
Robert de Juliac
1374
1376
Jean Fernandez de Heredia
1376
1396

o Riccardo Caracciolo
1383
1395
Philibert de Naillac
1396
1421
Antonio Fluvian de Riviere
1421
1437
Jean de Lastic
1437
1454
Jacques de Milly
1454
1461
Piero Raimondo Zacosta
1461
1467
Giovanni Battista Orsini
1467
1476
Pierre d'Aubusson
1476
1503
Emery d'Amboise
1503
1512
Guy de Blanchefort
1512
1513
Fabrizio del Carretto
1513
1521
Philippe de Villiers
1521
1534
Piero de Ponte
1534
1535
Didier de Saint Jaille
1535
1536
Jean de Homedes
1536
1553
Claude de la Sengle
1553
1557
Jean de la Vallette
1557

1568
Pierre de Monte
1568
1572
Jean de la Cassiere
1572
1581
Hugues Loubenx de Verdalle
1581
1595
Martin Garzez
1595
1601
Alof de Wignacourt
1601
1622
Luis Mendez de Vasconcellos
1622
1623
Antoine de Paule
1623
1636
Juan de Lascaris Castellar
1636
1657
Antoine de Redin
1657
1660
Annet de Clermont Gessant
1660
1660
Raphael Cotoner
1660
1663
Nicolas Cotoner
1663
1680
Gregorio Carafa
1680
1690
Adrien de Wignacourt
1690
1697
Ramon Perellos y Roccaful
1697
1720
Marc'Antonio Zondadari
1720
1722
Antonio Manoel de Vilhena

1722
1736
Raymond Despuig
1736
1741
Manuel Pinto de Fonseca
1741
1773
Francisco Ximenes de Texada
1773
1775
Emmanuel de Rohan Polduc
1775
1797
Ferdinand von Hompesch zu Bolheim
1797
1799
Pavel I., ruský car
1798
1801
Giovanni Battista Tommasi
1803
1805
Innico Maria Guevara Suardo
1805
1814
André Di Giovanni
1814
1821
Antoine Busca
1821
1834
Carlo Candida
1834
1845
Philippe di Colloredo Mels
1845
1864
Alessandro Borgia
1865
1871
Giovanni Battista Ceschi a Santa Croce
1871
1879
Giovanni Battista Ceschi a Santa Croce
1879
1905
Caleazzo von Thun und Hohenstein
1905
1931

Ludovico Chigi Albani della Rovere
1931
1951
Angelo de Mojana di Cologna
1962
1988
Andrew Willoughby Ninian Bertie
1988

Poznámky

1383-1395: mimo řádně zvoleného velmistra si činil nárok na tento titul i rivalizující Riccardo Caracciolo.

1798-1801: z vděčnosti za poskytnutí útočiště v Rusku sesadili rytíři svého velmistra Hompesche a prohlásili cara Pavla I. za velmistra; po jeho zavraždění (1801) byl roku 1803 řádně zvolen opět římsko-katolický velmistr.

1805-1879: v této době byl řád veden v hierarchii řádu níže stojícími poručíky.

Řád německých rytířů: Vysocí mistři řádu Německých rytířů

Jméno

Od

Do

Heinrich I. Walpot von Bassenheim

1198

1200

Otto von Kerpen

1200

1206

Heinrich II. von Tunna

1206

1209

Hermann von Salza

1209

1239

Konrad I. von Thüringen

1239

1240

Gerhard von Malberg

1241

1244

Heinrich III. von Hohenlohe

1244

1249

Günther von Schwarzenberg

1249

1253

Poppo von Osterna
1253
1257
Hanno von Sangershausen
1257
1274
Hartmann von Helbrungen
1274
1283
Burkhard von Schwanden
1283
1290
Konrad II. von Feuchtwangen
1290
1297
Gottfried von Hohenlohe
1297
1302
Siegfried von Feuchtwangen
1302
1310
Karl Bessart
1311
1324
Werner von Orselen
1324
1330
Lothar von Braunschweig
1331
1335
Dietrich von Altenburg
1335
1341
Ludolf König von Wattzau
1342
1345
Heinrich IV. Dusener von Arfberg
1345
1351
Winrich von Kniprode
1351
1382
Konrad III. Zollner von Rothstein
1382
1390
Konrad IV. von Wallenrode
1391
1393
Konrad V. von Juningen
1393

1407
Ulrich von Jungingen
1407
1410
Heinrich V. von Reuss
1410
1413
Michael Kuchenmeister von Sternburg
1414
1422
Paul Belenzer von Ruszdorf
1423
1440
Konrad VI. von Erlichshausen
1441
1449
Ludwig von Erlichshausen
1450
1467
Heinrich VI. von Reuss
1467
1470
Heinrich VII. Reffle von Richtenberg
1470
1477
Martin Truchsetz von Wetzhausen
1477
1489
Johann von Tieffen
1489
1497
Friedrich von Sachsen
1497
1510
Albrecht von Brandenburg
1510
1525
Walter von Cronberg
1527
1543
Wolfgang Schutzbar
1543
1566
Georg Hundt von Weckheim
1566
1572
Heinrich VIII. von Bobenhausen
1572
1590
Maximilian von Österreich

1590
1618
Karl I. Von Österreich
1619
1624
Johann Eustach von Westernach
1625
1627
Johann Kaspar I. von Stadion
1627
1641
Leopold Wilhelm von Österreich
1641
1662
Karl Josef von Österreich
1662
1664
Johann Kaspar II. von Ampringen
1664
1684
Ludwig Anton von Palatinate Neuburg
1685
1694
Ludwig Franz von Palatinate Neuburg
1694
1732
Clemens August von Bayern
1732
1761
Charles Alexander Lorraine
1761
1780
Maximilian Franz von Österreich
1780
1801
Karl II. von Österreich
1801
1804
Anton Viktor von Österreich
1804
1835
Maximilian von Österreich
1835
1863
Wilhelm Franz Karl von Österreich
1863
1894
Eugen Ferdinand Pius Bernhard von Österreich
1894
1923

Dr. Norbert Klein

1923

1933

Paul Heider

1933

1936

Robert Schälzky

1936

1948

Dr. Marian Tumler

1948

1970

Ildefons Pauler

1970

1988

Dr. Arnold Othmar Wieland

1988

2000

Bruno Platter

2000